

РОЛЬ АВТЕНТИЧНИХ ТЕКСТІВ В НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИМ МОВАМ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ-МІЖНАРОДНИКІВ

Нипадимка А.С., Сарновська Н.І.

Київський національний університет культури і мистецтв

У статті обґрунтовується важливість автентичних текстів в навчанні іноземним мовам майбутніх бакалаврів-міжнародників. Розкриваються переваги автентичних вправ, як мотиваторів навчання і способів розвитку навичок вільної і живій комунікації, а також розглядаються типи ситуативних контекстів. Для більш ефективного використання, автентичний матеріал повинен бути ретельно підібраний і мати відношення до роду занять, діяльності, потреб та інтересів студентів. Крім того, тексти повинні супроводжуватися автентичними завданнями з метою підвищення мотивації учнів.

Ключові слова: автентичний, комунікація, ситуативність, спілкування, текст.

Постановка проблеми. Нині проголошена Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 рр., яка визначає пріоритетні напрями розвитку освіти, серед яких є міжнародне партнерство у сфері освіти, яке покликане забезпечити інтеграцію національної системи освіти в міжнародний освітній простір [3, с. 3]. Зокрема, урахувавши роль англійської мови як мови міжнародного спілкування, з метою сприяння її вивченню для розширення доступу громадян до світових економічних, соціальних, освітніх і культурних можливостей, які відкриває знання та використання англійської мови, забезпечення інтеграції України до європейського політичного, економічного і науково-освітнього простору, на підтримку програми Go Global, яка визначає вивчення англійської мови одним із пріоритетів стратегії розвитку, указом президента України від 16 листопада 2015 року оголошено 2016 рік Роком англійської мови в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У методичній літературі останнього часу проблемі автентичності (в пер. з грец. – «справжній», в пер. з англ. – «природний») приділяється велика увага. Незважаючи на різні трактування, зазвичай автентичним називають текст офіційного документа, який за змістом відповідає тексту іншою мовою і має однакову з ним юридичну силу, бо різномовні тексти повинні за своїм логічним змістом відповідати один одному [6, с. 13; 7, с. 28; 8, с. 53; 9, с. 11; 10, с. 5; 11, с. 3]. При цьому поняття «автентичний» поширюється також і на аспекти навчального процесу. Широко обговорюються такі питання, як: автентичність матеріалів, прагматична автентичність, автентичність взаємодії [10, с. 12], автентичність завдань, автентичність соціальної ситуації на уроці [12, с. 60]. Однак не існує єдиної думки про те, який текст можна називати автентичним в методичному плані, і ведеться дискусія про різні види автентичності. Ряд авторів вважає, що «допускається методична обробка тексту, не порушуючи його автентичності, як і спеціальне складання тексту в навчальних цілях» [4, с. 11]. Автори І. Авдеева, Т. Васил'єва, Г. Левіна поділяють автентичні тексти за стилями. «Автентичний інженерний текст – це текст, який належить навчально-науковому і науково-технічному підстилям і написаний викладачем-інженером для інженера (або майбутнього інженера), на «мові посвяче-

них», тобто в рамках однієї соціальної групи, що має характерні мовні особливості, до яких відносяться насамперед соціальні страти. До усних різновидів автентичного тексту можна віднести діалоги і полілоги на професійні теми між інженерами, а також магістрантами та аспірантами, які вже є дипломованими інженерами. Критерієм автентичності в обох випадках є моносоціумна комунікація, що базується на загальних знаннях (common knowledge) і що виявляється в кодифікованості мови» [2, с. 340].

Виділення невирішених раніше частин проблеми. З огляду на попередні дослідження і враховуючи особливий статус англійської мови в сучасному світі, визнано доцільним концентрувати зусилля на підтримці та вивченні англійської мови, яка є сьогодні мовою дипломатії, міжнародних конгресів, конференцій та спортивних змагань. Всюди, не кажучи вже про технологічно розвинені країни, все сильніше відчувається потреба в освічених висококваліфікованих фахівцях, які володіють іноземними мовами, і особливо англійською. Знання і кваліфікація стають пріоритетними цінностями для людини.

Таким чином, однією з найважливіших форм організації навчального процесу є практико-орієнтований характер навчання студентів-міжнародників, так як в своїй роботі викладачі орієнтовані на підготовку фахівців нового покоління, глибоко знаючих теорію міжнародних відносин, володіючих навичками аналізу, моделювання, прогнозування міжнародних відносин, планування зовнішньої політики, які володіють інформаційними технологіями і мистецтвом ділового спілкування.

У контексті нашого дослідження важливого значення набуває робота з автентичним матеріалом. Автентичний матеріал, який може бути використаний в якості текстів для аудіювання, діалогів, письмових і усних вправ, має ряд переваг:

- він близький до мови, яку використовують в звичайних реаліях (слухання доповідей, інтерв'ю, радіопередач і т.п.);
- він не спрощує і не ускладнює природну розмовну мову на відміну від спеціально складеного «занадто літературного» матеріалу;
- він доступний будь-кому завдяки Інтернету.

Метою статті є спроба виявити місце і роль автентичних текстів в навчанні іноземним мовам майбутніх бакалаврів-міжнародників.

Виклад основного матеріалу. До автентичних матеріалів автори відносять особисті листи, анекдоти, статті, уривки зі щоденників підлітків, рекламу, кулінарні рецепти, казки, інтерв'ю, науково-популярні та країнознавчі тексти. Вони підкреслюють також важливість збереження автентичності жанру і те, що жанрово-композиційна різноманітність дозволяє познайомити учнів з мовними кліше, фразеологією, лексикою, які пов'язані з різними сферами життя і належать до різних стилів [1, с. 13]. Особливий інтерес представляє таке поняття як присутність в автентичних матеріалах звукового ряду: шум транспорту, розмови перехожих, дзвінки телефону, музика та інше. Це допомагає краще зрозуміти характер пропонуваного об'єкта, формує навик сприйняття іноземної мови на тлі різноманітних перешкод.

У світлі викладеного вище пропонуємо, вслід за Носонович Е.В., за доцільне вважати методично автентичний текст як природний мовний твір, створений в методичних цілях [5, с. 18].

Як показує практика, особливу зацікавленість у студентів викликає використання для навчання автентичних наукових, науково-популярних і політичних матеріалів. Це викликано рядом факторів. По-перше, більшість автентичного матеріалу є інтерв'ю та дискусії, тобто мова діалогічного характеру. Матеріал подається у формі, що полегшує засвоєння нової інформації за рахунок більш структурованої за допомогою питань подачі матеріалу, можливості перефразування, пояснень, уточнень і т.п. По-друге, студент стає співучасником міжособистісного спілкування ні з віртуальним автором, а з реальною людиною, отримує можливість зробити свої власні висновки на основі усної мови, за своєю природою більш експресивної, емоційної, яка надає сильний вплив на адресата. По-третє, з розвитком технічних засобів доступ до Інтернет-ресурсів не представляє для користувача ніяких труднощів, а сприйняття письмового тексту, а тим більше електронного по швидкості незрівнянно повільніше. Таким чином, інформування користувача стає доступнішим, оперативнішим і простішим.

Для підготовки майбутніх міжнародників особливий інтерес представляють політичні і науково-популярні тексти, так як вони розраховані на широкі верстви фахівців і можуть допомогти опанувати спеціальну термінологію в суміжних галузях науки і техніки. Наприклад, студенти, які вивчають іноземну мову за спеціальністю «Міжнародна економіка» виходять за рамки тем політики та міжнародних відносин і знайомляться з культурологічними, країнознавчими, а також медіаосвітніми темами, які доповнюють курс. Так тема «Маркетинг і реклама в англійських країнах» фокусується на вивченні і аналізі маркетингових кампаній і рекламних стратегій у пресі, на телебаченні/радіо. Кожне рекламне повідомлення розглядається як медіатекст. Активно використовується групова форма роботи, студенти придумують «продукт» і створюють свою власну рекламу, продумують і реалізують в групі рекламну кампанію. Як видно з наведених прикладів, цілі застосування автентичних матеріалів успішно інтегруються з метою вивчення іноземної мови.

Для того, щоб перейти до засвоєння мови в її природному стані, слід використовувати вправи з ситуативною основою. Для цього слід підбирати вправи, що нагадують реальні ситуації спілкування. При цьому в самому процесі навчання слід звертати увагу студентів на розбіжності між розмовною і літературною мовою, офіційною і неофіційною мовою, на відмінності в засобах вираження думки людьми різного віку, соціального статусу. Також автентичні тексти повинні містити сучасну і загальновідому для носіїв мови інформацію. Так, наприклад, ділові і зайняті люди вважають за краще стислість і лаконічність в електронних листах, тому в англійській мові користуються популярністю такого роду скорочення, як I've cc'ed. Наприклад: I've cc'ed Lisa on this email. // I've copied Jim on these emails. Дивне на перший погляд скорочення cc'd / cc'ed / copied насправді розшифровується як Carbon Copy і означає «поставити когось в копію отриманих листів».

Ситуації використання автентичних ресурсів містять в собі два взаємодоповнюючих моменти:

1. мовний контекст, коли учень тільки сприймає його, але сам не приймає участі в комунікації;
2. ситуативний контекст, який розглядається як спеціально організована форма спілкування, коли студент реалізує акт мовленнєвої діяльності іноземною мовою. Учень бере участь в запропонованій ситуації і може діяти від свого імені або від імені іншої особи, залежно від мовного завдання.

Вимога ситуативності стає неодмінною умовою при підборі автентичного тексту. Мовна ситуація повинна бути реальною або повинна бути створена за допомогою автентичних аудіо (відео)-ресурсів. Ситуативність часто робить завдання значно важким, оскільки під час рольової гри доводиться використовувати в діалогах більшу кількість слів і конструкцій, ніж це допустимо з методичної точки зору. У той же час, ситуативні конструкції мотивують навчання і сприяють розвитку навичок вільної і живої комунікації як під час аудиторних занять, так і в житті.

При підборі автентичних матеріалів слід брати до уваги наступне:

1. не можна допускати, щоб програма через її ситуативність ставала надто важкою;
2. викладач повинен знати, на якому етапі навчання використовувати метод ситуативності для досягнення кращих результатів у вивченні іноземної мови;
3. викладач повинен підключати до процесу навчання інші типи і види вправ, крім ситуативних, якщо вони більш доцільні на конкретному етапі навчання;
4. слід полегшувати реакцію учнів, як за допомогою відео-матеріалів, так і за допомогою друкованих. Відеоматеріали, картинки полегшують процес навчання іноземній мові і сприяють досягненню не менш важливої, хоча і друкарської, цілі – ознайомлення з країною мови, що вивчається, її традиціями, законами, умовами життя, населенням.

Навіть дуже вимогливі тексти (з точки зору складності мови і наявності інтелектуальних вимог, які повинні бути виконані, щоб зрозуміти їх), такі як політичні і економічні тексти, можуть бути успішно застосовані в навчанні іноземним мовою, тощо що такі автентичні тексти нерозривно

пов'язані з викладанням іноземних мов, зосереджені на вивченні сукупності позамовних фактів, тобто тих соціокультурних структур і одиниць, які лежать в основі мовних структур і одиниць і відображаються в цих останніх. В плані лексики в таких автентичних текстах є широке використання професійної політичної термінології; часте вживання «високих», тобто книжних слів, неологізмів.

Підбиваючи підсумок вищесказаному, необхідно ще раз підкреслити важливість використання автентичних ресурсів і зазначити такі переваги використання справжніх матеріалів під час навчання іноземним мовам (зокрема студентів-міжнародників):

1. Автентичні матеріали приводять учнів до безпосереднього контакту з політичною/діловою англійською мовою.

2. Автентичні матеріали, витягнуті з періодичних видань завжди йдуть в ногу з часом і постійно оновлюються.

3. Автентичні матеріали з конкретних джерел, таких як *The Times*, *The Financial Times*, як правило, працюють в областях, відповідних мові, так що, через деякий час, студенти, які практикують читання цих джерел стануть експертами в читанні політичних/економічних публікацій.

4. Автентичні матеріали дають джерело сучасних матеріалів, які можуть мати безпосереднє відношення до потреб учнів, які вивчають міжнародне право, міжнародну економіку і міжнародні відносини.

Висновки і пропозиції. Таким чином, з наведеної вище інформації, ми тепер маємо чотири критерії для вибору найбільш відповідних автентичних текстів:

1. Це повинен бути справжній англомовний текст, з якого студент зможе отримати додаткову цінну інформацію, поєднавши справжню англійську зі своїм знанням мови.

2. Текст повинен бути сучасним і актуальним, щоб студенти дізналися з нього про щось нове і були в змозі об'єднати свої знання про світ з інформацією, яку вони отримують з цього матеріалу.

3. Текст не повинен обмежувати область мови, так щоб студенти відчували, що вони роблять справжній прогрес і вміли застосовувати здобуті знання, уміння і навички на практиці.

4. Обраний текст повинен мати безпосереднє відношення до потреб учнів.

Отже, робота з автентичними текстами дозволяє в навчальних умовах показати реальні прагматичні соціокультурні ситуації і прокоментувати їх, підвищити внутрішню мотивацію учнів до освоєння іноземної мови, створити психологічну комфортність, розвинути довільну і мимовільну пам'ять, сприяє підвищенню комунікативно-пізнавальної мотивації, формує лінгвокраїнознавчу і інтеркультурну компетенцію, позитивно впливає на особистісно-емоційний стан учнів, забезпечує можливість одночасного звернення до мови і культури.

Список літератури:

1. Кричевская К. С. Прагматические материалы, знакомящие учеников с культурой и средой обитания жителей страны изучаемого языка / К. С. Кричевская // *Иностр. языки в школе*. – 1996. – № 1. – С. 13–17.
2. Левина Г. М., Авдеева И. Б., Васильева Т. В. К вопросу о создании теории обучения иностранных учащихся инженерного профиля в рамках когнитивно-дискурсивной парадигмы / Г. М. Левина, И. Б. Авдеева, Т. В. Васильева // *Мир русского слова и русское слово в мире*. XI конгресс МАП-РЯЛ, том 6(1). – София: Heron Press, 2007. – С. 340–345.
3. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу http://www.meduniv.lviv.ua/files/info/nats_strategia.pdf
4. Носонович Е. В. Методическая аутентичность в обучении иностранным языкам / Носонович Е. В. // *Иностранные языки в школе*. – 2000. – № 1. – С. 11–16.
5. Носонович Е. В. Параметры аутентичного учебного текста / Носонович Е. В. // *Иностранные языки в школе*. – 1999. – № 1. – С. 18.
6. Scarcella R. C., Oxford R. L. *The Tapestry of Language Learning. The Individual in the Communicative Classroom*. Boston, 1992.
7. Wallace C. *Reading*. Oxford, 1992.
8. Nuttall C. *Teaching Reading Skills in a Foreign Language*. Oxford, 1989.
9. Nunan D. *The Learner-Centred curriculum*. Cambridge, 1988.
10. Morrow K. *Authentic Texts in ESP // English for Specific Purposes*. London, 1977.
11. Harmer J. *The Practice of English Language Teaching*. London.
12. Breen M. P. *Authenticity in the Language Classroom // Applied Linguistics*. 1985. 6/1. – P. 60–70.

Ныпадымка А.С., Сарновская Н.И.

Киевский национальный университет культуры и искусств

РОЛЬ АУТЕНТИЧНЫХ ТЕКСТОВ В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ-МЕЖДУНАРОДНИКОВ

Аннотация

В статье обосновывается важность привлечения аутентичных текстов к процессу обучения иностранным языкам студентов-международников. Раскрываются преимущества аутентичных упражнений, как мотиваторов учёбы и способов развития навыков свободной и живой коммуникации, а также рассматриваются типы ситуативных контекстов. Более того, для более эффективного использования, аутентичный материал должен быть тщательно подобран и иметь отношение к роду занятий, деятельности, потребностям и интересам студентов. Кроме того, тексты должны сопровождаться аутентичными заданиями с целью повышения мотивации учащихся.

Ключевые слова: аутентичный, коммуникация, ситуативность, общение, текст.

Nypadymka A.S., Sarnovska N.I.

Kyiv National University of Culture and Arts

THE ROLE OF AUTHENTIC TEXTS IN TEACHING LANGUAGE TO FUTURE FOREIGN RELATIONS SPECIALISTS

Summary

The article reveals the advantages of authentic materials that bring learners into direct contact with a reality level of English and some criteria for choosing the most appropriate authentic articles. Moreover, if this material is to be used effectively it has to be carefully chosen in order to be relevant to students' actual and anticipated needs and interests. Also, it has to be accompanied by authentic classroom tasks in order to raise students' motivation.

Keywords: authentic material, communication, speaking, speech activity, text.